
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

Dit tweede CS-verslag kwam tot stand door meldingen van de SWG-groep Waterweg Noord, waarvan de groepen deelnemers, in verschillende samenstelling, aan de nu genoemde excursies bestonden uit Mick Otten, Jurriën van Deijk, Ilse Leemans, Mikkel Suijker, Ruud Versijde, Luna van der Loos, Brendan Oonk, Mart Karremans, Frank Perk, Pascal van Acker, Katie van der Wende, Marianne Lighthart, Marco Faasse, Lilian Schoonderwoerd en Aart van den Berg. Verder meldingen van Elsje de Ruijter, Jan den Ouden, Johan Krol, J. Kienstra, Dick Spijker, Ellen van der Niet, Wil Schipper, Marion Jäger, SWG-groep regio Alkmaar, Linda Keesman, Henk Witte, Jannie Nijman en mijzelf. De meldingen zonder jaartal zijn nog van 2015.

WIERN

De SWG-groep Waterweg Noord was op 08-08 bij de Preekhilpolder voor een snorkelexcursie. Ze zagen o.a. de volgende wiersoorten: viltwier *Codium fragile* (soms in velden van honderden planten), zeesla *Ulva spec.*, stijf priemwier *Agardhiella subulata*, Iers mos *Chondrus crispus*, stippeltjeswier *Nitophyllum punctatum*, rose kalkkorstwier *Phymatolithon lenormandii*, oesterdief *Colpomenia peregrina*, gaffelwier *Dictyota dichotoma* en Japans bessenwier *Sargassum muticum*.

Figuur 1: De oesterdief *Colpomenia peregrina* (foto: Dennis Leeuw).

Op 27-02-16 werden er ook oesterdieven *Colpomenia peregrina* gevonden door Wil Schipper en Marion Jäger in de vloedlijn bij de Wassenaarse Slag. Op 26-02-16 werden door Dennis Leeuw bij Egmond aan Zee circa 50 oesterdieven gevonden (fig. 1). Van Vlieland kwam een melding van wakame *Undaria pinnatifida*. Elsje de Ruijter en Jan den Ouden zagen het op de pontons in de jachthaven op 03-01-16 (fig. 2) Volgens mij de eerste melding van dit eiland.

Figuur 2: Wakame *Undaria pinnatifida* op Vlieland (foto: Elsje de Ruijter).

WEEKDIEREN

Een groep die altijd extra aandacht krijgt van de SWG-groep Waterweg Noord is die van de zeenaaktslakken. Zo zagen ze, op 07-03 bij Westkapelle, een voor hen nieuwe soort: de hemelsblauwe knotslak *Cuthona caerulea* (fig. 3).

Figuur 3: De hemelsblauwe knotslak *Cuthona caerulea* (foto: Mick Otten).

Ook vonden ze ± 50 exemplaren van de slanke ringsprietlak *Facelina auriculata* in vier verschillende kleuren: groen, geel, oranje en rood. Op 04-04 waren ze bij Goes en troffen daar o.a. de volgende soorten aan: ± 25x grote vlokklak *Aeolidia papillosa* (ook eistrengen), ± 10x gekraagde vlokklak *Aeolidiella alderi* en 1x kleine vlokklak *Aeolidiella glauca*. De millenniumwratslak *Geitodoris planata* werd op 16-05 vier keer gezien bij Gorishoek. Het vissen met een net, tijdens de excursie bij de uitwatering van de kerncentrale bij Borssele op 30-08, leverde leuke vangsten op. Zo zat er in het net o.a. een halve, maar nog levende, gorgelpijpknotsslak *Cuthona gymnota* en een brede ringsprietlak *Facelina bostoniensis* (fig. 4 en 5). Op 30-08 waren ze ook weer bij Westkapelle voor een avondexcursie en bij het licht van zaklampen zagen ze ± 10x slanke knotsslak *Tergipes tergipes* met tientallen eistrengen (fig. 6 en 7). Yerseke werd op 3- en 5-10 bezocht en daar werden o.a. de groene wierslak *Elysia viridis* en de bruine plooislak *Goniodoris castanea* gezien.

Dat de exoten Japanse stekelhoren *Ocenebra inornata* en de Amerikaanse oesterboorder *Urosalpinx cinerea* zich in de Oosterschelde prima thuisvoelen, blijkt wel uit de aantallen die de SWG-groep Waterweg Noord op 16-05 bij Gorishoek vond. Ze zagen van beide soorten ruim 250 exemplaren en grote hoeveelheden eikapsels.

Linda Keesman was op 01-10 bij Petten op het strand en vond daar tussen de vele grijze tapijtschelpen *Paphia aurea senescens* ook wat gruis met daarin o.a. een scheve kokkel *Parvicardium exiguum* en 2x de kleine platschelp *Tellina pygmaea*.

De SWG-groep regio Alkmaar was op 10-10 op verschillende locaties op Texel. Ze waren ondermeer op het strand bij paal 28 en vonden daar o.a. 1x asgrouwe tolhoren *Gibbula cineraria*, 1x penhoren *Turritella communis*, 10x bonte mantel *Mimachlamys varia* en 1x groot tafelmesheft *Ensis siliqua*.

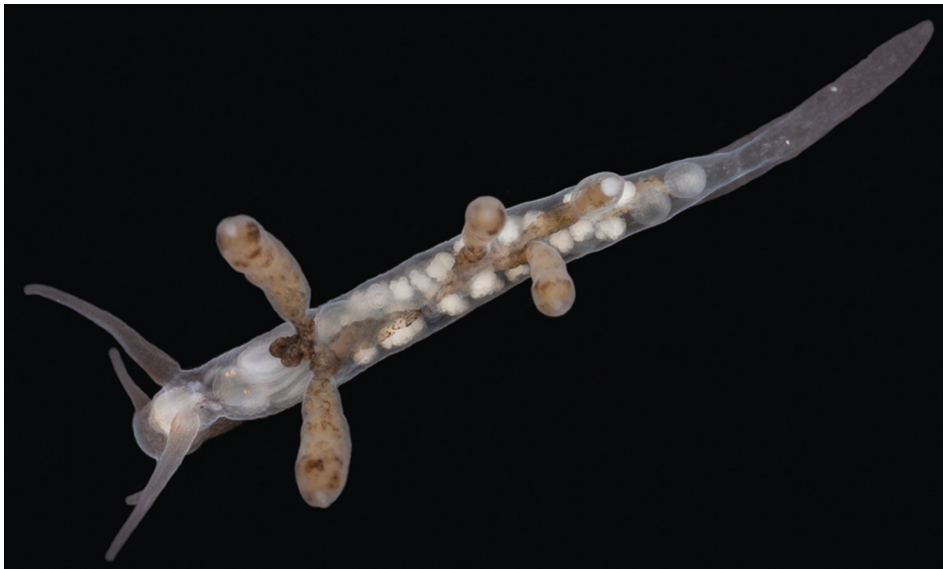
Op 04-11 verzamelde ik wat gruis bij paal 35.500 tussen Bergen aan Zee en Egmond aan Zee en daar zat een aantal leuke soorten in. Zo vond ik o.a. 13x melkwit traliedrijfhorentje *Alvania lactea*, 120x vliezig drijfhorentje *Rissoa membranacea* (daar zaten veel dunschalige exemplaren zonder ribben tussen), 5x slank gordelhorentje *Onoba aculeus*, 28x dwerg-drijfhorentje *Pusillina inconspicua*, 39x gekielde cirkelslak *Tornus subcarinatus*, 1x witte wenteltrap *Epitonium clathratulum*, 2x trapgevel *Oenopota turricula* (juveniel), 4x spoel-

Figuur 4: De brede ringsprietslak *Facelina bostoniensis* (foto: Mick Otten).

Figuur 5: De brede ringsprietslak *Facelina bostoniensis*, detail (foto: Mick Otten).

Figuur 6: De slanke knotsslak *Tergipes tergipes* (foto: Mick Otten).

Figuur 7: De slanke knotsslak *Tergipes tergipes* met eieren (foto: Mick Otten).

horen *Acteon tornatilis* (juveniel), 65x gevlochten fuikhoren *Nassarius reticulatus* (hele juveniele verse exemplaren), 55x stomp traliehorentje *Chrysallida sarsi*, 1x schepje *Philine aperta* en een licht beschadigd exemplaar van een wat meer bijzondere soort, n.l. het ketting-schepje *Philine catena*. Ook zaten er ruim 300 tweetandschelpjes *Mysella bidentata* in dit gruis. Daarvan waren er 80 doubletjes en deze hadden allemaal een roestbruine aanslag. Een soort die in het gruis uit de buurt van Bergen ook bijna altijd wel gevonden kan worden, is de papierschelp *Thracia papyracea*. Deze keer waren het 10 juveniele exemplaren en aan aantal grotere fragmenten.

Op 29-12 was ik bij Egmond op het strand en vond daar een prismatische dunschaal *Abra prismatica* en een soort die ik zelf op het Noord-Hollandse strand nog niet eerder vond, namelijk een scheefhoren *Lacuna vincta*.

Henk Witte liep op 26-02-16 de andere kant op, dus van Bergen aan Zee richting Schoorl. Ter hoogte van paal 32 verzamelde hij wat gruis. De lijst met soorten die dat opleverde, is bijna een kopie van de soorten die ik hierboven noemde. Ook Henk vond o.a. een scheefhoren, 211x de vliezige drijfhooren, 3x slank gordelhorentje, 8x melkwit traliedrijfhoorentje, 1x witte wenteltrap, 4x trapgevel, 2x spoelhoren en 1x papierschelp. Op het lijstje stonden ook nog zeven fragmenten van de parelmoerneut *Nucula* spec. Op 18-01-16 had Henk ook wat gruis verzameld op deze locatie en ook daar zaten veel van de hiervoor genoemde soorten in, maar ook een fragment van een schepje *Philine aperta*.

Veel eikapsels van de Wulk *Buccinum undatum* en schelpen van de gewone zeekat *Sepia officinalis* meldde Jannie Nijman van 11-02-16 op het strand bij Egmond. Ook lag er een schelp van de gedoornde zeekat *Sepia orbignyana*. Ellen van der Niet meldde een verse klep met opperhuid van de Noorse hartschelp *Laevicardium crassum* bij Noordwijk op 24-02-16 (fig. 8).

Figuur 8: Noorse hartschelp *Laevicardium crassum* (foto: Ellen van der Niet).

Figuur 9: Noorse kreeft op Schiermonnikoog in 1975 (foto: Dick Spijker).

KREEFTACHTIGEN

Tijdens de al genoemde avondexcursie op 30-08 bij Westkapelle werden ook $\pm$ 100 exemplaren van de fluwelen zwemkrab *Necora puber* gezien. Op het artikel over Noorse kreeften *Nephrops norvegicus* in Nederland van Arthur Oosterbaan in Het Zeepaard 75(6) kreeg hij twee reacties. Eén oude uit 1975 van Dick Spijker die er een zag kruipen in het zand op Schiermonnikoog (hij wist helaas geen datum meer; fig. 9) en één van Johan Krol en J. Kienstra die er op 10-01-16 zes zagen, in poeltjes, bij paal 12 op Ameland. Het waren drie levende en drie dode exemplaren (fig. 10).

Figuur 10: Noorse kreeften op Ameland in 2016 (foto: Johan Krol).

MOSDIERTJES

Een wandeling langs de oude vloedlijn, op 02-02-16 tussen Bergen en Egmond, leverde niet veel op omdat het meeste aanspoelsel was ondergestoven. Wel raapte ik twee plastic kleppen van baseballpetten op en daarop vond ik de volgende soorten: *Escharella immersa*, *Escharoides coccinea*, het wrattig mosdiertje *Plagioecia patina*, harig mosdiertje *Electra pilosa*, *Callopora dumerilii*, *Aspidelectra melolontha*, zeekantwerk *Conopeum reticulum* en *Membranipora tenuis*.

GEWERVELDEN

Tijdens een snorkelexcursie van de SWG-groep Waterweg Noord, op 18-07 bij Wemeldinge, zagen de deelnemers vijf diklipharders *Chelon labrosus*, ± 25x ansjovis *Engraulis encrasicolus* en 2x een Ruthensparrs grondel *Gobiusculus flavescens*.

Op 30-08 was deze groep bij Westkapelle waar ze tijdens het stenen keren de volgende soorten zagen: 1x steenslijmvis *Lipophrys pholis*, 1x gewone zeedonderpad *Myoxocephalus scorpius*, 1x groene zeedonderpad *Taurulus bubalis* en een juveniele gehoornde slijmvis *Parablennius gattorugine*.

Figuur 11: Deel van de schedel van een bruinvis (foto's: Katie van der Wende).

Diezelfde dag waren ze ook bij de uitwatering van de kerncentrale bij Borssele en zagen daar 1x zeebaars *Dicentrarchus labrax*, 1x spiering *Osmerus eperlanus*, 1x makreel *Scomber scombrus*, 1x grote zeenaald *Syngnathus acus* en ± 25x sprot *Sprattus sprattus*.

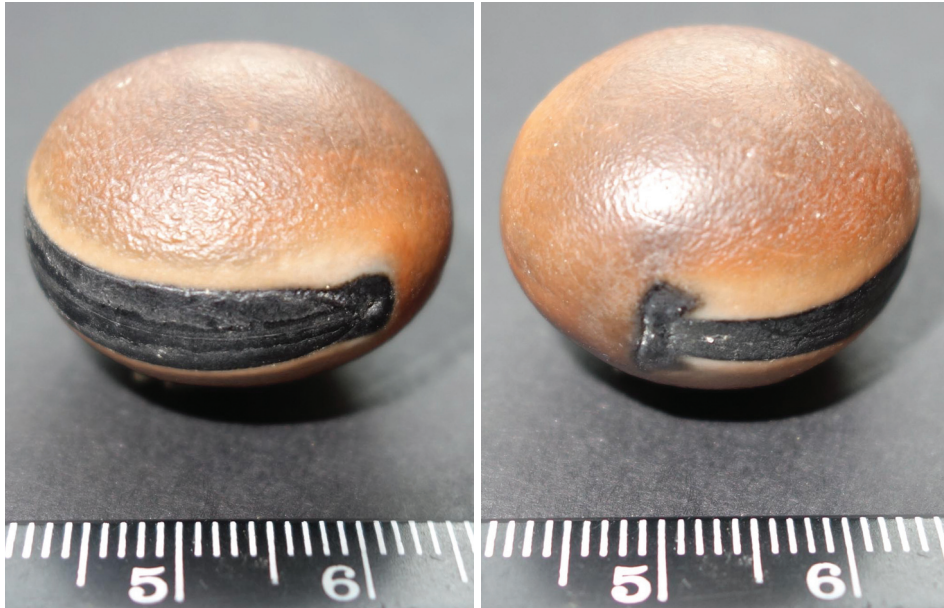
Katie van der Wende vond op 28-11, tussen paal 8 en 9, bij Ouddorp een stuk bot. Ze herkende het niet direct en stuurde wat foto's rond. Het meest gedetailleerde antwoord kwam van Mark Bosselaers. Hij schreef: "Het is een moeilijk herkenbaar stuk van de schedel van een bruinvis *Phocoena phocoena*. Het puntige uitsteeksel vooraan is de vormer (huig) en de twee ronde inkepingen net voor de verbreding zijn de twee neusgaten. Het brede bot achteraan is de frontale" (fig. 11).

Ellen van der Niet meldde drie eikapsels van de stekelrog *Raja clavata* en een afwijkend roggeneikapsel dat ze vond tijdens de strandwacht bij Katwijk op 20-02-16 in een oude vloedlijn. Martin Cadée bekeek dit afwijkende eikapsel en het blijkt een eikapsel van de golfrog *Raja undulata* te zijn (fig. 12: links).

Figuur 12: Eieren van de golfrog *Raja undulata*. Links = Katwijk, 20-2-16; midden = Wassenaar, 26-2-16; rechts = Noordwijk, 24-2-16 (foto: Ellen van der Niet).

Op 24-02-16 was Ellen samen met Wil Schipper en Marion Jäger op het strand ten zuiden van Noordwijk en liepen richting Katwijk. Ze zocht opnieuw de oude vloedlijn af naar eikapsels maar vond er geen. Toen ze echter bijna had opgegeven, vond ze op vrijwel dezelfde plek als een paar dagen eerder, nu in de eblijn, opnieuw een eikapsel van de golfrog (fig. 12: rechts). Twee dagen later was deze club op het strand bij de Wasse-naarse Slag. Ze verzamelden daar 14 eikapsels van de stekelrog, 11 van de hondshaai *Scyliorhinus canicula* en een derde eikapsel van de golfrog (fig. 12: midden). Eikapsels van de golfrog *Raja undulata* worden maar zelden gevonden op onze stranden, dus drie in één week is heel bijzonder.

Figuur 13: Paardenoogboon *Mucuna sloanei* (foto's: Frank Perk).

DIVERSEN

Vlak voordat ik dit verslag wilde mailen naar Frank, kreeg ik nog een leuke vondst door van de Strandwacht IJmuiden. Op 28-02-16 vonden ze een drijfzaad, namelijk een paardeoogboon *Mucuna sloanei* (fig. 13). Dit exemplaar is gedetermineerd door Gerhard Cadée, waarvoor hartelijke dank, en opgenomen in diens verzameling.

Adres CS-man: rien-tien@ziggo.nl

Het Zeepaard 76(2): 43-52, mei 2016